

נדתה! (182)

מקשה הגמרא ללוי ממשנתנו: תנן: כמה הוא קישויה? רבי מאיר אומר ארבעים וחמשים יום! והבינה הגמרא שטהורה בין מגדות ובין מזיבות.

בשלמא לרב, שאמר כי דם קושי טהור אפילו בימים הראויים לספירת זבה ולא רק בי"א ימי זיבה עצמם, משכחת לה שתהיה טהורה אפילו ראתה דם ברציפות במשך חמשים יום שלפני לידתה, בין בימי נידות ובין בימי זיבות, ו**כרב אדא בר אהבה**

אמר רב אדא בר אהבה: ולטעמיה דרב, שמטהר דם קושי בכל זמן ששייך לימי זיבה, הוא הדין שיטהר אפילו בימים הראויין לספירת סתירת זבה! והיינו: אם התחילה לראות דם קושי בימי זיבה, והמשיכה לראותו בימים הבאים, ראייה זו טהורה לעולם, כי גם הימים הבאים אחרי שבעת הימים שלאחר ימי הזוב הם ימים השייכים לזיבה⁽¹⁸¹⁾, היות ובמידה ותראה ביום השביעי לספירתה, היא סותרת את כל מנין הימים ומתחילה במנין חדש של שבעה נקיים, וחוזר חלילה. ונמצא שאין דם קושי טמא, אלא אם החלה לראותו בימי

לח-א

אדא הוסיף לטהר גם שני ימים שבסוף השבעה שאחר י"א, כי אף שדם אחר שבעה ימים מיום שיכלה להעשות זבה.

ונקט שגם רב ורב אדא מודים שהטהרה תלויה בימים שאשה זו יכלה לראות בשופי אחר הקושי, ולהעשות זבה, ולכן לא טיהרו כל ימי הספירה של זבה בעלמא, ולא חישבו שהיא יכלה לראות בט' י" וי"א, ולספור שבעה אחריהם, אלא רק כסופרת אחר ימי הקושי שנחשבו טהורים. וראה מהר"ם וחזו"א [שם כט] ובהערה הבאה.

182. לפי המבואר לעיל בסברת רב, נמצא שרב אדא בר אהבה לא נחלק עליו, אלא ביאר דבריו, [וכן נקט המגיד משנה איסור"ב ז א]. והיינו, כיון שנטהרו כל הימים, שלולי טהרת הקושי היתה תומאת הזיבה נמשכת בהן, נמצא שגם ימי ספירת סתירת זיבתה בכללן, וכן משמע מהשקלא וטריא בסמוך. אך כל זה באופן שהחלה לראות ראיית המטמאת בימי זיבה. אך כשהחלה לראות ביום י', ואז כבר אינה יכולה להעשות זבה בראיה זו, אם נמשכה הראיה לימי הנדה, נטמאת בה. [ראה חזו"א שם כ"כז].

בקושי בתוך ימי זיבתה ונמשכה ראייתה לשבעת ימים שאחריהם, טהורה, משום שלולי היתה זיבתה טהורה מפני הקושי, הרי היה עליה לספור ז' נקיים ולא היו מתחילים ימי נדה, ולפיכך נכללה גם ראייה זו בטהרת דם קושי שטהרתו תורה. [ע"פ חזו"א שם כו].

181. תוס' [ד"ה ורב] הבינו שז' ימים שאחר י"א ימי זבה, אף אם ממשיכה לראות בהם נחשבים ימי נדה, אלא שיש בהם טהרת קושי לידה, ולכן תמהו מה הוסיף רב אדא, והרי רב מטהר בשבעה ימים אלו. והעלו מכך שאינם נחשבים ימי נדה עד אחר שבעה ימים שסופרת לזיבתה, וחידש רב אדא שגם מאז ואילך ראייתה טהורה,, כי ראויין לספירת זיבתה.

ורבינו חננאל [בתוס'] ביאר, שבאמת שבעה ימים אחר י"א נחשבים ימי נדה, ונבלעים בימים הראויים לספירה, ולוי טיהר רק בתשעה ימים הראשונים שראויה להעשות בהן זבה, כי ביום י' וי"א אינם ראויים לכך, [שהרי אפילו תראה בהם וביום שאחריהם בשופי אינה אלא נדה]. ורב הוסיף לטהר שני ימים אלו וחמשה שאחריהם, שהם שבעה ימים שראויים לספירת זבה. ורב

הרי היא טהורה, אבל אם ראתה דם קושי רק יום אחד או שנים, הרי היא חייבת לשמור יום כנגד יום⁽¹⁸³⁾, כי לא טיהר הכתוב אלא דם קושי של זבה גדולה, הרואה שלשה ימים ברציפות.

ב. אם המשיכה לראות דם קישוי מעבר ליום הי"א של זבה, הרי הוא דם טמא, על אף שהמשיכתו מימי הזיבות, כי רק דם-הקושי שרואה בזמן שנעשית בו זבה גדולה, טהור!

מאי טעמא — 'ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים' כתיב, ומדובר בזבה גדולה דוקא ורק על אופן זה דרשו 'דמה' — מחמת עצמה ולא מחמת ולד!

אבא שאול משמיה דרב אמר: אפילו ראתה בימים הראויין לחיות בהן זבה קטנה, טהור בהם דם קושי!

מאי טעמא — 'ימי' ו'כל ימי' התם כתיבי, [בפרשת זבה], — ולפיכך לומדים מהם גם לזבה גדולה וגם לזבה קטנה וכשהתמעט דם שופי באותה פרשה מטומאה, הרי הוא טהור בין אם ראתה בימי זבה גדולה ובין אם ראתה בימי זבה קטנה⁽¹⁸⁴⁾.

שביאר את דבריו ואמר שדם קושי טהור אפילו בימים הראויים לספירת סתירת זבה. והיינו באופן שהתחילה לראות בימי זיבות והמשיכה לראות חמשים יום דם קושי בלא ששפתה ביניהם.

אלא ללוי קשיא כיצד יתכנו חמשים יום שתהיה טהורה בהם? והרי לאחר שמסתיימים י"א ימי הזיבות מתחילים שבעת ימי הנידות שבהם דם קושי טמא?

אמר לך לוי — מי קתני "טהורה בכולן", שמשמעותו בכל יום מחמשים הימים? — אין כונת התנא לומר אלא שאפילו אם הקדימה את ראיית דם הקושי בחמשים יום הרי הוא טהור, אבל בתנאי שיהיה כדינו של דם-קושי: שאם ראתה בימי נדה — תהיה נדה, ורק הרואה בימי זיבה — טהורה!

לישנא אחרינא אמרי את שיטות רב ולוי באופן אחר: — אמר רבי לוי: אין הולד מטהר את דם הקושי של אמו אלא בימים הראויים לחיות בהן זבה גדולה!

ונפקא מינה: א. דוקא אם ראתה בקושי במשך שלשה ימים רצופים בתוך הי"א יום,

אינה יכולה להעשות זבה עד שתראה ג' ימים, והוצרך לבאר כן לשיטתו בלישנא קמא, שביאר כי גם רב מודה שביום י' וי"א דם קושי טמא, ובהכרח שבלישנא זו הכוונה היא לימים הראשונים.

184. ללישנא זו נמצא שלדעת רב רק ימים הראויין לזיבה טהורין, ולא הראויין לספירת סתירת זיבה, אך המגיד משנה [איסור'ב ז א] כתב, שהלכה כרב אדא בר אהבה שולד מטהר גם ימים הראויין לספירת סתירת זיבה, וכבר

183. כך פירש רש"י [ד"ה זבה]. והיינו, אפילו אם ראתה בתוך ט' ימים הראשונים, אך תוס' [ד"ה להיות] הביאו בשמו שאם ראתה זבה קטנה ב' או ב"א, טמאה, כי בימים אלו אינה יכולה להתחיל זיבה גדולה. והחזו"א [שם ל] דקדק כן מלשון הגמרא "ימים הראויין", דהיינו, ט' ראשונים שבהם היא טהורה אפילו לא ראתה אלא יום אחד, כיון שאם ראתה ג' היתה נעשית זבה.

ורבינו חננאל ביאר, שביום הראשון והשני של ספירת זבה, אין דם קושי טהור, כי עדיין

עת נדתה, והיינו בשני הימים האחרונים של י"א ימי זיבה, ולא נעשתה בכך זבה כי ראתה רק במשך יומיים בלבד בימי זיבתה. והמשיכה לראות **שבעה** ימי נדה, והראיה בימי נדה אינה מצטרפת לראיה בימי זיבה לעשותה זבה. וראתה עוד במשך **שנים** ימים הראשונים של **אחר הנדה**, שהם תחילת ימי הזיבה שלאחר ימי הנדה, ונמצא שעברו עליה אחד עשר יום רצופין שראתה בהם דם ועדיין לא נעשתה בהם זבה! (185)

וביום הי"ב [שהמשיכה לראות בן] התחיל צער לידה, ונמשך חמשים יום עד הלידה, לא נהיית בהם זבה, כי דם הקושי טיהרה תורה מזיבה. והם **חמשים שהולד מטחר** ומצטרפים ל"א יום הראשונים, ונמצא שראתה במשך ס"א יום (186) ולא נעשתה זבה! ונצרך להם עוד **שמונים של נקבה** שהיולדת נקבה יש לה שמונים ימי לידה וטוהר שבהם אינה נעשית זבה, ונמצא שרואה במשך מאה ארבעים ואחד יום ואינה נעשית עדיין זבה! (187)

מקשה הגמרא ממשנתנו: **תנן: כמה הוא קשויה — רבי מאיר אומר אפילו ארבעים וחמשים יום!** קשיא לתרוייהו בין לרב ובין לרבי לוי! כי לישנא זו נמצא ששניהם מודים כי ראתה דם קושי בתוך י"א ימי זיבתה, טהורה, ואילו במשנה מבואר שאפילו ממשיכה לראות אחרי ימי הזיבה במשך חמשים יום היא טהורה?

מתרצת הגמרא: **מי קתני "טהורה בכולן",** שמשמעותו בכל חמשים הימים, ואפילו תראה ברציפות? אלא כך יש לבאר את דברי רבי מאיר — **קשתה בימי נדתה — נדה! בימי זיבתה — טהורה!** ואפילו היו ימי זיבתה אלו חמשים יום לפני הלידה.

תניא: היה רבי מאיר אומר — **יש מקשה** הרואה דם במשך **מאה וחמשים יום, ואין זיבה עולה בהן** — אינה נעשית זבה במשך הימים האלה, אף על פי שלא היו כל הראיות בקושי.

כיצד — ראתה דם במשך **שנים** יומיים **בלא**

הימים מפוזרין בתוך י"א יום של זיבה אחת הן מצטרפין, אך כאשר הן משני סדרים של ימי זיבה אין מצטרפין, אף שלא היה שימור ביניהם.

186. רש"י [ד"ה כיצד] כתב, שילדה ביום ס"ב, ודייק הרש"ש מדבריו ש"ארבעים וחמשים יום" הם חוץ מיום הלידה. וראה להלן [ע"ב בהערה]. ובחזו"א [שם מה] כתב, שצריך חמישים מיום ליום וכולל יום לידה.

187. החזו"א [שם לא] הוכיח מכאן כביאורו [קכ יג, הובא לעיל], שאפילו לבית הלל שאפילו לבית הלל ש"ביומי וטבילה תלה רחמנא", אם לא טבלה, אינה נטמאת בראייתה, כי אף שעדיין

תמה הערוך לנר שהרי בדאורייתא ראוי להחמיר כלישנא בתרא.

185. מכאן משמע לכאורה שג' ימים שאינם רצופים, אינם מצטרפים לזיבה גדולה, אפילו אם לא שמרה ימים שביניהם בטהרה. וראה תוס' להלן [נד א ד"ה תשמ] שהרואה ביום יא צריכה שימור בימי נדה, ואם כן יש לתמוה על מה שכתבו שם [ד"ה וארבעה בשם רבינו סעדיה] שאפילו מפוזרים מצטרפים [וביארנו הערוך לנר והגרא"ל מאלין ח"ב יג דהיינו באופן שלא היה שימור בין הימים, ולכאורה גם בנידון דידן אין שימור].
אכן מסתבר לחלק, שרק אם היו שלשת

מאזה יום — ואין זיבה עולה בהן! כיצד?
— ראתה שנים יומיים בלא־ענת נדתה, אלא
בסוף ימי זיבה, ושבעה ימי נדה, ושנים ימים
בתחלת י"א יום של ימי זיבה שאחריהנדה,
ושמונים של נקבה, ושבעה נדה לאחריהם,
ושנים של אחריהנדה.

מאי קא משמע לן?!

לאפוקי ממאן דאמר אי אפשר לפתיחת
הקבר בלא דם, כי לדבריו אם ראתה במשך
שני ימים שלאחר הנדה וביום השלישי
ילדה, בהכרח שראתה דם גם ביום השלישי
לפני הלידה, בעת פתיחת הקבר, ונמצא
שראתה במשך שלשה ימים בימי זיבה, והיא
יולדת בזוב. קא משמע לן דאפשר לפתיחת
הקבר בלא דם, ולפיכך אם לא ראתה ביום
השלישי לפני הלידה, וילדה, אינה נעשית
זבה⁽¹⁸⁹⁾.

שינונו במשנה: רבי יהודה אומר דיה חדשה!

תניא: רבי יהודה אומר משום רבי טרפון —
דיה חדשה, ויש בדבר להקל ולהחמיר!

ועדיין יש אפשרות לצרף להם שבעה ימי
נדה אם ראתה שוב אחר ימי הטהרה, ושנים
של אחר הנדה, שבהם עוד לא נעשית זבה,
ונמצא שעברו עליה מאה וחמשים יום
שראתה בהם דם [ומתוכם חמשים בלבד
בקושי לידה] ובכל זאת לא נעשתה זבה!

אמרו לו חכמים לרבי מאיר: אם כן יש
מקשה כל ימיה ואין זיבה עולה בהן! שאם
תתעבר בשמונים יום של נקבה, ולאחר מנין
אותם ק"ג יום תחזור ותראה חמישים יום
בקושי לידה, ותטהר עוד שמונים יום,
ונמצא שלא תהיה זבה לעולם!

אמר לחן רבי מאיר לחכמים: מאי דעתייכו,
כיצד יתכן שתראה לעולם בלא שתהיה זבה
— משום נפלים, שהרי אם עבורה רק
חמישים יום ואחריהם יש לה מיד שמונים
יום טוהר של לידה בהכרח שמדובר בנפל,
שנולד בטרם כלו חדשיו, ובאופן זה אני
מטמא, כי דעתי היא שאין קושי לנפלים,
אלא רק דם קושי של לידת וולד בן-קיימא
טהור⁽¹⁸⁸⁾.

תנו רבנן: יש רואה בלא קושי לידה במשך

כקושי גמור ונחשב כשאר אונסין שאינם
מטהרים, או שלא טהרו אלא בקושי מחמת וולד,
ונפקא מינה לקושי מחמת וולד גמור, אך לבסוף
לא נולד כי המיתוהו, שאין חסרון בעצם הקושי
אלא בדיני הטהרה שלא נולד וולד.

וראה בהערה הבאה, שלדעת הרמב"ם לידה
מטהרת אפילו בשופי, כי רואה את הדם מחמת
הולד, ובכל זאת אין קושי לנפלים, ובהכרח
שהחסרון בדם הוא בולד, ולא בקושי.

189. תוס' [ד"ה מאי] הקשו לרבי מאיר, הרי
מצינו שאינה נעשית זבה לעולם אפילו כשראתה

לא החלו ימי טוהר לגבי טומאת הדם, אין
ראייתה נחשבת כראיה חדשה, אלא כרואה שוב
בתוך ימי נדתה, ולכן בנידון דידן, אף שהיא זבה
קטנה, אינה נעשית זבה בראייתה, כי לגבי
טומאה חדשה נחשבת כרואה בימי טוהר.

188. בסדרי טהרה [קצד ה ד"ה ולולין] ביאר,
שודאי אשה מתקשה בלידת נפלים, אלא שלא
דרשו לטהר אלא דם הבא מחמת וולד, ולא
מחמת נפל. ודייק כן מלשון רש"י [ד"ה אין]
שפירש "אין הנפל מטהר קישויו".

והחזו"א [שם לרמז] דן בזה, אם אינו

כיצד? קשתה שנים ימים בסוף שמיני, ואחד בתחלת תשיעי, ואפילו בתחלת תשיעי ילדה — הרי זו יולדת בזוב. וטעם הדבר כיון ששני הימים הראשונים

שהיו לפני חודש תשיעי, נחשבים לימי זיבה נמשך גם יום השלישי אחריהם, ונידון כאילו היה בשמיני⁽¹⁹⁰⁾ ומטמאה בזיבה.

בלא קושי, כגון באופן שהפילה אחר שמונים לנקבה. וכתבו, שעל ברייתא זו אין להקשות כך, כי יתכן לומר שעוסקת רק בולד אחד או בכך קיימא, ולא בכמה נפלים. ובסדרי טהרה [קצד ב ד"ה והן] דקדק מדבריהם שראיית דם בשעת פתיחת הקבר [של ולד חין] אינה נחשבת כדם קושי [וכפרש"י בד"ה קמ"ל, "הואיל ובלא קושי ראתה"]. כי לדעת הרמב"ם [איסור"ב ז ד] והרשב"א [תוה"ב ז ו] שאפילו ילדה בשופי, הדם שרואה נחשב כדם קושי, בהכרח מדובר בנפל, כי הגמרא לומדת מכאן שאפשר לפתיחת הקבר בלא דם, ולדבריו בולד יתכן שטהור משום שנחשב כדם קושי. וראה לעיל [לז א על תוס' ד"ה רבא].

וטעמו של הרמב"ם הוא, שהטהרה משום שראתה מחמת הולד, והקושי רק גורם לייחס את הראיה לולד. אך בלידה אין צורך לקושי, כי ודאי בא מחמת הולד, וטהור. וכן מבואר ברמב"ן כאן, ואילו התוס' למדו שהטהרה מחמת הקושי, אך כל קושי הוא אונס, ורק קושי הולד מטהר, דבלידה ללא קושי אינו טהור.

אולם בדעת רש"י כבר הבאנו שהטהרה מחמת הולד, ולכן אחר הלידה אפילו ראתה בשופי דמה טהור, ובהכרח הטעם שבפתיחת הקבר דמה טמא, הוא משום שאינו נחשב מחמת ולד, וכמו שדקדק שפתיחתו "קודם הלידה", ואז רק הקושי מייחס את הראיה לולד.

ויתכן לבאר כדברי הגרא"ל מאלין [ח"ב סח], שנחלקו אם דם קושי הוא רק חסרון בראיה, וכאונס המטהר בזוב, או שהוא דין טהרה כדם טהור. והיינו, שחסרון הראיה הוא תלוי בקושי בפועל, אך אם נלמד דין טהרה בולד,

הרי כשיש ולד אין צורך בקושי דוקא. וראה הערה 96.

190. ראה לעיל [לו ב בהערה] שהרש"ש הוכיח שנחלקו התנאים אם הולכים אחר הרוב בימי קושי, שהרי שנינו שם שהרואה שנים בשופי ואחד בקושי אינה יולדת בזוב [כי סוף ראייתה בקושי] ואין היום השלישי נמשך אחר שנים הראשונים. אך מסתבר לחלק, שדוקא בימי החודש הולכים אחר הרוב, אך אין רוב שפיה מועיל לעשות יום קושי כראיה בשופי.

וכן יתכן לפרש בדברי רבי מאיר [במשנה] שקשורה חמישים יום. והיינו, שקודם לכן אינו מטהר אפילו אם רובו בתוך חמישים, שהרי אמרו בברייתא שראתה שבעה של נדה ושנים שאחריה וחמישים של ולד, ומשמע שאינו מועיל לטהר מצד רוב, וכמבואר ברש"י [ד"ה ואין] שקודם לא ראתה בקושי.

אכן, בסמוך מצינו בברייתא על דברי רבי יוסי ורבי שמעון [בע"ב] שגם הרואה בקושי קודם הזמן שנקבע לקושי, לא מועיל הרוב לטהרה. וכן פסק הרמב"ם [איסור"ב ז א] שאם התחילה לראות דם קודם חמשה עשר יום, [כדעת ר"י ור"ש] הרי היא יולדת בזוב, אף שראתה רק יום אחד. ומשמע שלא נחלקו רק בשיעור הקישוי, אם נמשך חודש או פחות או יותר, אלא שרבי יוסי ורבי שמעון [ויתכן שגם רבי מאיר] סברו שביעור זה הדם בא מחמת הלידה, וקודם לכן כאילו שפתה, ולכן אינו נמשך אחר הרוב, כי קודם אינו מחמת הלידה. ובכך גופא נחלק רבי יהודה, וסבר שכל קושי מחמת ולד מטהר אפילו שאינו מחמת הלידה,

מקשה הגמרא: **איני**, כיצד אמרת שכל החודש התשיעי הוא זמן לידה?

והא אמר שמואל: **אין אשה מתעברת ויולדת אלא בסוף החודש התשיעי, למאיתם ושבעים ואחד יום** לשימושה [דהיינו תשעה חדשים של שלושים יום, שהם מאתיים ושבעים יום. ולמחרת, ביום הראשון של החודש העשירי להריונה היא יולדת] **או, לכל היותר, למאיתם ושבעים ושנים יום, או למאיתם ושבעים ושלשה**, כי יתכן שהזרע נקלט אחרי יום או יומיים מהתשמיש, אך לפני כן אינו זמן לידה.

אבל קשתה יום אחד בסוף שמיני ושתים בתחלת תשיעי, ושאר הימים שפתיחה⁽¹⁹¹⁾, ואפילו בסוף תשיעי לידה, ולא ראתה דם בימים ששפתיחה — אין זו יולדת בזוב.

אמר רב אדא בר אבהו: שמע מינה, קסבר רבי יהודה, שיפורא — תקיעת השופר בשעת קידוש החודש בראש חודש — גרים! והיינו, שהחודש התשיעי להריונה⁽¹⁹²⁾ הוא חודש שבו הדם נחשב לדם קושי של לידה, ואפילו היה הקושי רק בתחילת החודש, ואין השפייה עד הלידה גורמת לטמא מה שראתה קודם, כי בכל החודש מקשה מחמת ולד.

ביולדת למקוטעין "חדשה" והרי לידה בתחילת החדש, ורק בחצי לבנה נקרא "חדשה" מראש חודש, ועוד, שבחדשי ההריון אי אפשר לדעת מתי בדיוק מתחיל החדש, כי לא ידוע מתי נקלט הזרע [שהוא בספק ג' ימים, וכדלהלן].

והוסיפו שגם אם התעברה בסוף חודש הלבנה, תחילת החדש הבא נחשב שפורא גרים ויולדת בתחילת תשיעי, כי אם צריך שמונה חדשים מלאים לפני שיפורא התשיעי, נמצא שלא תלד אלא בעשירי. וראה בתוס' רא"ש שלפי זה לדעת היולדת לשבעה שיולדת למקוטעין, יתכן שתלד בחמשה חדשים ושני ימים, כשנתעברה בסוף חודש, ויולדת אחר שעברו עליה ששה ראשי חדשים, והביאו הרמ"א [אה"ע ד יד].

והמהרי"ט [ח"ב טו] הקשה, שהרי רש"י [שמות ב ג, שמואל א, א ב] כתב, שהיולדת לשבעה יולדת למקוטעין בששה חדשים ויום אחד, אולם יתכן שכל דברי רש"י רק לפי שמואל בסמוך שאינו סובר ששיפורא גרים, כשהתעברה בסוף חודש ודברי תוס' רא"ש הם רק לפי רבי יהודה.

והשיעור של חודש הוא משום שקושי הולד מטהר רק בזמן שראוי ללידה, וכיון שקושי הולד הוא המטהר, זמנו נקבע לפי רוב ימים אם ראויים ללידה.

191. כך פירש רש"י [ד"ה ואפילו]. ובתוס' רי"ד תמה, שלא מצינו שנחלקו התנאים אם בשפתיחה מעת לעת טהורה אי טמאה, וכשם שרבי מאיר ורבי יוסי מטמאין בשפתיחה בתוך שיעור הראוי ללידה, כך גם רבי יהודה.

אולם לפי המבואר בהערה הקודמת, אכן בכך גופא נחלק רבי יהודה, וסבר שאין צריך שיהיה קושי מחמת לידה, אלא הקושי מחמת הולד צריך שיהיה בזמן הראוי ללידה, ולפיכך לא איכפת לו אם שפתיחה, אך שאר התנאים סברו שהטהרה תלויה בקושי מחמת הלידה, וכששפתיחה התברר למפרע שלא קשתה מחמת הלידה.

192. תוס' [ד"ה שיפורא] כתבו, שבהכרח דין הראיה תלוי בזמן חודש הנקבע במולד הלבנה, כי אם הכוונה היא לחודשי ההריון, איך יתכן

תמחה הגמרא: וכי רק ברביעי שמשו, ותו לא, והרי יכלו לשמש מאור ליום רביעי עד סוף השבוע?

מבארת הגמרא: אימא: שמשו מיום רביעי ואילך.

אמר מר זוטרא: מאי טעמייהו דחסידים הראשונים?

דכתיב [רות ד יג] "ויתן ה' לה הריון" — "הריון" בגימטריא: מאתן ושבעים וחד הוו.

אמר מר זוטרא: אפילו למאן דאמר חסידים ראשונים — שסוברים כי יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעים אלא רק בסוף החודש התשיעי — יולדת לשבעה יולדת גם למקוטעים, ויתכן שתוליד אף בתחילת החודש השביעי.

שנאמר [שמואל א א] "ויהי לתקופת הימים ותהר חנה ותלד בן". מיעוט תקופות — שנים, וכל תקופה היא שלשה חודשים. מיעוט ימים — שנים, נמצא שילדה ארבעה ימים אחר תחילת החודש השביעי (194).

מתרצת הגמרא: הוא, שמואל, דאמר — סבר — כחסידים הראשונים, שסברו שאינו יולדת לפני זמנה, אך רבי יהודה סבר שיולדת בכל החדש התשיעי.

דתניא: חסידים הראשונים לא היו משמשין מטותיהן אלא ברביעי בשבת, כדי שלא יבואו נשותיהן לידי חלול שבת.

ב-לח

והיינו, שאם נחלק מאתים ושבעים ואחד ימי ההריון לשבע, שהם מספר ימי השבוע, נקבל יתרה של חמש $[271:7=38+5]$, ולכן נמנעו לשמש אור ליום שלישי, כדי שלא יצטרפו חמשת הימים שיוותרו בסוף השבוע שבו תשלם שלשים ושמונה שבועות הריון, ונמצא שתלד בשבת.

וכמו כן נמנעו מלשמש באור ליום שני, שמא תלד ביום המאתים שבעים ושנים, שגם אז תלד בשבת, כי נקבל יתרה של ששה ימים $[272:7=38+6]$ ונמצא שתלד בשבת.

וכן נמנעו מלשמש במוצאי שבת כי שמא תלד ביום המאתים שבעים ושלשה, שאז מתחלקים הימים לשבע בדיוק $[273:7=39]$, ונמצא שתלד בשבת (193).

ימים קודם השבת.

ובערוך לנר הוכיח מדבריו שאין מונים ליולדת ג' ימים מעת לעת, שהרי מותר לשמש באופן שתלד ביום רביעי, ואין חוששין שיחללו עליה בליל שבת.

194. ראה בביאור הגר"א [אה"ע ד לסעיף יד] שגם הרמב"ם שפסק כשמואל [יבום וחליצה א ה] מודה ביולדת לשבעה שיולדת לחמשה חדשים ושני ימים, אך לפי המבואר לעיל מדברי

193. כך פירש רש"י [ד"ה אלא], והיינו, שחששו לספק קליטת זרע בתוך ג' ימים מהתשמיש. וכתב בסדרי טהרה [קצו מז] שלדעת הפלתי שרוב זרע הראוי להריון נקלט מיד, צריך לומר שחששו למיעוטא, ועל כן נחשב חששם כמדת חסידות. וראה שו"ת ריבית שמאי [תמור].

והר"ן ביאר שלא חששו שתלד בשבת [כי לרוב נקלט מיד], אלא שמא תלד ג' ימים קודם לשבת, ויולדת מחללין עליה את השבת בכל ג' ימים ראשונים, וזה כמו שאין מפליגין בספינה ג'